

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000219

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-04-2025

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: №962 від 03.07.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Діордієва Ірина Павлівна

2. Iryna P. Diordiieva

Кваліфікація: к. с.-г. н., доцент, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8534-583

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 06.01.05

Назва наукової спеціальності: Селекція і насінництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 16-05-2025

Спеціальність за освітою: селекція і генетика сільськогосподарських культур

Місце роботи здобувача: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 74.844.04

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ В СЕЛЕКЦІЇ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ТА ТРИТИКАЛЕ ОЗИМИХ

2. Theoretical basis of creation of initial material in breeding for grain quality of winter wheat and triticale

Реферат:

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.05 – селекція і насінництво. (Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина. Уманський національний університет, Умань, 2025) У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування та нове вирішення наукової проблеми вдосконалення селекційних технологій та методичних підходів отримання нового селекційного матеріалу, добору і створення генетичних джерел за аналізу закономірностей формоутворення та успадкування ознак. Розроблено нові технології селекційного процесу створення вихідного матеріалу для отримання високопродуктивних сортів пшениці м'якої озимої, пшениці спельта озимої і тритикале озимого з високими показниками якості зерна.

2. Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Agricultural Sciences, specialty 06.01.05 – breeding and seed production. (H Agriculture, forestry, fisheries and veterinary medicine Uman National University, Uman, 2025). The dissertation work presents a theoretical justification and a new solution to the scientific problem of

improving breeding technologies and methodological approaches to obtaining new breeding material, selection and creation of genetic sources by analyzing the patterns of morphology and inheritance of traits. New technologies of the breeding process for creating source material for obtaining high-yielding varieties of soft winter wheat, winter spelt wheat and winter triticale with high grain quality indicators have been developed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

1. Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О., Полторецький С. П., Коцюба С. П. Селекційне вдосконалення тритикале за використання пшениці спельта: монографія. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. 214 с.
2. Diordiieva I., Riabovol L., Riabovol Ia., Serzhuk O., Novak A., Kotsiuba S. The characteristic of wheat collection created by *Triticum aestivum* L./*Triticum spelta* L. hybridization. *Agronomy research*. 2018. Vol. 16. № 5. P. 2005–2015. <https://doi.org/10.15159/AR.18.181>
3. Riabovol Ia., Riabovol L., Diordiieva I., Poltoretskyi S., Lubchenko A., Kononenko L., Kryzhanovskiy V. Evaluation of resistance to diseases of soft winter wheat samples created by hybridization of ecologically and geographically remote forms. *Ukrainian journal of ecology*. 2018. Vol. 8. Iss. 3. P. 33–36.
4. Diordiieva I., Riabovol Ia., Riabovol L., Serzhuk O., Novak Zh., Cherny O., Karychkovska S. Triticale breeding improvement by the intraspecific and remote hybridization. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2020. Vol. 10(4). P. 67–71. doi:10.15421/2020_169.
5. Diordiieva I. P., Riabovol L. O., Riabovol Ya. S., Serzhuk O. P., Nakloka Iu. I., Nakloka O. P., Karychkovska S. P. Breeding and genetic improvement of soft winter wheat with the use of spelt wheat. *Agronomy research*. 2022. Vol. 20. Iss. 1. P. 91–102. <https://doi.org/10.15159/ar.22.016>
6. Diordiieva I., Kochmarskyi V., Riabovol L., Riabovol Ia., Karychkovska S. (2023). Creation and analysis of the starting material obtained by hybridisation of *Triticum spelta* L. × *Triticum compactum* Host. *Scientific Horizons*. 2023. № 26(9). P. 110–119. <https://doi.org/10.48077/scihor9.2023.110>
7. Diordiieva I. P., Riabovol I. S., Riabovol L. O., Babii M. M., Fedorenko S. V., Serzhuk O. P., Maslovata S. A., Liubchenko A. I., Novak Z. M., Liubchenko I. O. Breeding and genetic improvement of spelt wheat (*Triticum spelta* L.) by interspecific hybridization. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2024. Vol. 15. № 3. P. 463–469. DOI: <https://doi.org/10.15421/022465>
8. Рябовол Я. С., Парій Ф. М., Рябовол Л. О., Заболотна І. Р., Діордієва І. П. Гібридна пшениця: проблеми, можливості, переваги перспективи. *Збірник наукових праць УНУС*. 2014. Вип. 86. С. 210–214.
9. Діордієва І. П., Єщенко О. В., Новак Ж. М. Урожайність та вміст клейковини в зерні сортів та гібридних популяцій пшениці спельти. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2017. Вип. 90. С. 173–179.
10. Діордієва І. П., Новак Ж. М. Кількість та якість клейковини в зерні колекційних зразків чотиривидових тритикале. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони*. 2017. № 2. С. 68–72.
11. Діордієва І. П. Лінії пшениці спельта Уманського НУС. *Генетичні ресурси рослин*. 2018. Вип. 23. С. 25–34. <https://doi.org/10.36814/pgr.2018.22.02>
12. Рябовол Я. С., Рябовол Л. О., Діордієва І. П. Стійкість до хвороб зразків пшениці м'якої озимої, створених гібридизацією географічно віддалених форм. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2019. Вип. 65. С. 124–133. [https://www.doi.org/10.32636/01308521.2019-\(65\)-11](https://www.doi.org/10.32636/01308521.2019-(65)-11)

- 13. Діордієва І. П., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С. Агробіологічний потенціал та походження сорту тритикале озимого Стратег. Наукові доповіді НУБіП України. 2019. № 2 (78). <http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi2019.02.012>.
- Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О. Агробіологічний потенціал та походження сорту тритикале озимого Наварра. Вісник ПДАА. 2019. № 2 (93). С. 13–20. doi: 10.31210/visnyk2019.02.01
- 15. Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О. Походження та агробіологічна характеристика сорту пшениці м'якої озимої Артаплот. Зернові культури. 2019. № 1. С. 7–12. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0053>.
- 16. Діордієва І. П. Характеристика ліній пшениці м'якої озимої, створених за участю пшениці спельта. Генетичні ресурси рослин. 2019. Вип. 1. С. 57–62. DOI: 10.36814/pgr.2019.24.04.
- 17. Діордієва І. П. Обґрунтування параметрів моделі сорту пшениці спельта для умов Правобережного Лісостепу України. Збірник наукових праць УНУС. 2020. Вип. 96. С. 113–125. DOI: 10.31395/2415-8240-2020-96-1-113-125
- 18. Діордієва І. П. Характеристика спельтоподібних форм пшениці, створених за гібридизації *Triticum Aestivum* L. × *Triticum Spelta* L. Агробіологія. 2020. Вип. 157. С. 29–35. doi: 10.33245/2310-9270-2020-157-1-29-34.
- 19. Діордієва І. П., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Голубенко О. В. Збагачення генофонду тритикале озимого за внутрішньовидовою гібридизації. Збірник наукових праць УНУС. 2021. Вип. 98. С. 84–92. DOI: 10.31395/2415-8240-2021-98-1-84-91.
- 20. Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О. Походження та агробіологічна характеристика сорту пшениці м'якої озимої Уманська царівна. Агробіологія. 2021. № 2 (167). С. 43–49. doi: 10.33245/2310-9270-2021-167-2-43-49.
- 21. Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О. Сорт пшениці м'якої озимої Фрея: походження та агробіологічна характеристика. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2022. Вип. 100. С. 26–34. DOI: 10.31395/2415-8240-2022-100-1-26-33.
- 22. Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О. Селекційна цінність інтрогресивних форм, отриманих за гібридизації *Triticum Spelta* L. × *Triticum Turgidum* Subsp. *Dicoccum* (Schrank ex Schübl.) Thell. Землеробство та рослинництво: теорія і практика. 2022. Вип. 3. С. 60–68. <https://doi.org/10.54651/agri.2022.01.07>.
- 23. Діордієва І. П., Масловата С. А. Технологічні та хлібопекарські властивості зерна форм пшениці створених за гібридизації *Triticum aestivum* L. × *Triticum spelta* L. Наукові доповіді НУБіП України. 2023. № 2/102. [https://doi.org/10.31548/dopovidi2\(102\).2023.004](https://doi.org/10.31548/dopovidi2(102).2023.004).
- 24. Рябовол Я. С., Рябовол Л. О., Діордієва І. П. Створення вихідного матеріалу за використання ембріокультури та віддаленої гібридизації в селекції пшениці м'якої озимої. «Землеробство та рослинництво: теорія і практика». 2023. Вип. 1 (3). С. 116–122. doi: 10.54651 / agri.2023.01.13
- 25. Діордієва І. П. Параметри адаптивності зразків пшениці спельта за показниками якості зерна. Збірник наукових праць УНУС. 2023. Вип. 102. С. 135–142. DOI: 10.32782/2415-8240-2023-102-1-135-142.
- 26. Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Рябовол Л. О. Походження та агробіологічна характеристика сорту пшениці м'якої озимої Євразія. «Землеробство та рослинництво: теорія і практика». 2024. № 2. С. 98–103. doi: 10.54651/agri.2024.02.12.
- 27. Діордієва І. П., Сержук О. П., Бабій М. М. Адаптивність зразків пшениці спельта озимої, створених за гібридизації *Triticum aestivum* L. × *Triticum spelta* L. Збірник наукових праць УНУС. 2024. Вип. 104. С. 185–192. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-104-1-185-191.

Наукова (науково-технічна) продукція: сорти рослин; методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПВ:

Сорти рослин, породи тварин

29. Парій Ф. М., Парій Я. Ф., Парій М. Ф., Новак Ж. М., Полянецька І. О., Задерака О. І., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Заболотна І. Р., Діордієва І. П., Якимчук Р. А., Любич В. В. Пат. № 190224 Україна. На сорт рослин – Артаплот. Пшениця м'яка (озима). Дата пріоритету 27.03.2015; дата державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин 28.03.2019. Парій Ф. М., Парій М. Ф., Парій Я. Ф., Рябчун В. К., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Задерака О. І., Діордієва І. П., Заболотна І. Р., Любич В. В. Пат. № 190376 Україна. На сорт рослин – Стратег. Тритикале (озиме). Дата пріоритету 27.03.2015; дата державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин 28.03.2019. Парій Ф. М., Парій М. Ф., Парій Я. Ф., Рябчун В. К., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Задерака О. І., Діордієва І. П., Заболотна І. Р., Любич В. В. Пат. № 190375 Україна. На сорт рослин – Наварра. Тритикале (озиме). Дата пріоритету 27.03.2015; дата державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин 28.03.2019. Рябовол Л. О., Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Полторецький С. П., Яценко А. О. Пат. № 230653. Україна. На сорт рослин – Євразія. Пшениця м'яка (озима). Дата пріоритету 30.07.2019; дата державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин 03.11.2023 Свідоцтво № 180868 «Про авторство на сорт рослин». Артаплот. Пшениця м'яка (озима). Заявка № 15012037. Автор(и): Парій Ф. М., Парій Я. Ф., Парій М. Ф., Новак Ж. М., Полянецька І. О., Задерака О. І., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Заболотна І. Р., Діордієва І. П., Якимчук Р. А., Любич В. В. (Районовано у 2018 р.). Свідоцтво № 180915 «Про авторство на сорт рослин». Наварра. Тритикале (озиме). Заявка № 15022003. Автор(и): Парій Ф. М., Парій Я. Ф., Парій М. Ф., Рябчун В. К., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Задерака О. І., Діордієва І. П., Заболотна І. Р., Любич В. В. (Районовано у 2018 р.). Свідоцтво № 15022004 «Про авторство на сорт рослин». Стратег. Тритикале (озиме). Заявка № 15022003. Автор(и): Парій Ф. М., Парій Я. Ф., Парій М. Ф., Рябчун В. К., Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Задерака О. І., Діордієва І. П., Заболотна І. Р., Любич В. В. (Районовано у 2018 р.). Свідоцтво № 200655 «Про авторство на сорт рослин». Уманська царівна. Пшениця м'яка (озима). Заявка № 18012030. Автор(и) Рябовол Л. О., Парій Я. Ф., Парій М. Ф., Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Парій Ю. О., Бреус О. С., Полторецький С. П. (Районовано у 2020 р.). Свідоцтво № 210639 «Про авторство на сорт рослин». Фрея. Пшениця м'яка (озима). Заявка № 18012031. Автор(и) Рябовол Л. О., Парій Я. Ф., Парій М. Ф., Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Парій Ю. О., Бреус О. С. (Районовано у 2021 р.). Свідоцтво № 19012079 «Про авторство на сорт рослин». Євразія. Пшениця м'яка (озима). Заявка № 19012079. Автор(и) Рябовол Л. О., Діордієва І. П., Рябовол Я. С., Полторецький С. П., Яценко А. О. (Районовано у 2023 р.)

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0101U004495, 0116U003207, 0121U112521

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Діордієва Ірина Павлівна
2. Iryna P. Diordiieva

Кваліфікація: к. с.-г. н., доцент, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8534-583

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волощук Олександра Петрівна
2. Oleksandra P. Voloshchuk

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2509-9452

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут сільського господарства Карпатського регіону
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Доронін Володимир Аркадійович
2. Vladimir Doronin

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 06.01.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9355-881X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00489780

Місцезнаходження: вул. Клінічна, буд. 25, Київ, 03141, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кириленко Віра Вікторівна

2. Vira Kyrylenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8096-4488

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496863

Місцезнаходження: вул. Центральна, буд. 68, с. Центральне, Миронівський р-н., 08853, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поліщук Валентин Васильович

2. Valentyn V. Polishchuk

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8157-7028

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яковенко Роман Володимирович

2. Roman V. Yakovenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7263-7092

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Рябовол Людмила Олегівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Рябовол Людмила Олегівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Яценко Вячеслав Васильович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна